

RAZISKAVE

Rok Grecs

DVE IZGUBLJENI JAMI NA SKOPELSKI GMAJNI

V maju 2006 sva se z očetom Rikom (takrat še nisva bila niti v jamarski šoli) odpravila pogledat jami Kozji rob in Porivenca na skopelski gmajni. Šla sva po znanem kolovozu, ki vodi čez Prguščine, Na konc in potem naprej v Gabrovico. Ob koncu Prguščin sva zavila levo na skopelsko gmajno, kjer naj bi se po podatkih iz jamarskega katastra nahajali jami Porivenca in Kozji rob. Jami naj bi bili 80 metrov narazen. A na dani lokaciji ju nisva našla. Kljub temu, da sva pregledala precej veliko območje okrog koordinat, ki so bile v jamarskem katastru, jam na prvi akciji nisva našla.

V maju 2006 sva se odpravila še na nekaj akcij iskanja Porivence in Kozjega roba, a žal neuspešno. Sredi junija 2006 so bujna vegetacija in visoke temperature ustavile pregledovanje terena. Ker sta jami registrirani s številkami 1911 (Kozji rob) in 1912 (Porivenca), sva v klubu pogledala, kaj piše o teh jamah v društvenem katastru. Našla sva italijanski skici teh dveh jam, zraven je bilo nekaj italijanskega teksta, ki smo ga sicer prevedli, a nam ni kaj prida pomagal. Dobila pa sva podatek, da so ju italijanski jamarji izmerili spomladi leta 1925. Za jami naj bi jim povedal pastir (jami imata VG številki 2198 Kozji rob, 2199 Porivenca). Prvopristopnika v bazi katastra ni, datuma ekskurzije tudi ne, jami je v kataster oddal Inštitut za raziskovanje jam v Postojni.

Aktivnosti iskanja Porivence in Kozjega roba pa so se nadaljevale na drugačen način, in sicer s spraševanjem Skopelcev, če poznajo jami severozahodno od vasi Skopo. Seveda sva za boljšo predstavo poskušala tudi čim bolje opisati jami, ki sva ju videla na italijanski skici. Porivenca je 17-metrsko brezno z ozkim vhodom, Kozji rob pa ima precej velik vhod (10 m x 3 m). Jama se na globini štirih metrov razdeli na dva kraka.

A zelenih rezultatov ni bilo, vsi so govorili o dobro poznanih jamah »z velikanskimi«
vhodi Golobnica (1910) in Trijama (1909). Govorili pa so tudi, da je ledinsko ime Porivenca 400 metrov bližje vasi Skopo, kot je območje, kjer naj bi bili jami po podatkih iz katastra. Nekateri so rekli, da je tam res

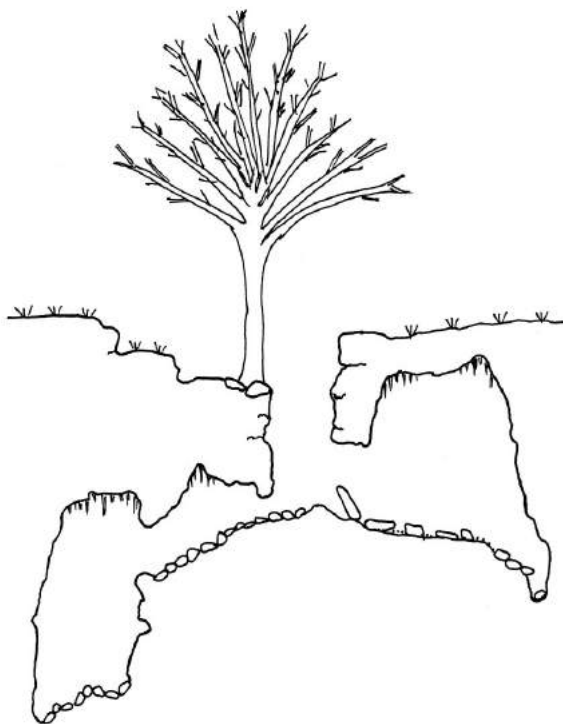
neka jama. Tudi koordinate iz delovnega seznama jam so bile 400 metrov bližje vasi Skopo. Zato sva se v začetku leta 2007 pomaknila 400 metrov bližje vasi Skopo in tam začela s pregledovanjem terena. Pri tem sva srečala lovca, ki je rekel, da pozna jama z imenom Porivenca.

Še isto pomlad sva šla v to jama in ugotovila, da jama ni podobna niti jami Kozji rob, še manj pa Porivenci. Zato sva jama izmerila in oddala pod imenom Jama na Skopelskem; jama je bila spoznana za novo in dobila je katastrsko številko 9351. Nato sva jeseni 2011 prepričala drugega skopelskega lovca, da nama je pokazal jama Porivenca. Trdil je sicer, da je bilo tam najprej ledinsko ime Perivenca, ker so ženske tam prale perilo. To pomeni, da so ta območja blizu vasi. Omenjeni lovec naju je peljal po drugi poti, kar je v nama zbudilo upanje, a končali smo zopet pred Jamo na Skopelskem, pa čeprav so jo Skopelci poznali pod imenom Porivenca.

Ker sva z Rikom le zmajala z glavo in rekla, da ta jama ne odgovarja ne globini ne legi jame Porivenca, je lovec dejal, naj vprašava še nonota Blažkovga, starejšega gospoda, ki dobro pozna to gmajno, nato pa je še dodal: »Kaj ste se tako vrgli na te jame, dejta bo kmali bndima, kej sta pripravla vse za bndimo.«
No, komaj po trgatvi 2017 sva se odpravila do nonota Blažkovga. Ta je rekel, da točno ve, kje je jama Porivenca. Naslednji dan naju je s traktorjem peljal v gmajno in traktor se je ustavil pred Jamo na Skopelskem. Sanje, da bomo kdaj našli jami Porivenca in Kozji rob, so se razblinile.

V veliki žalosti sva se oprijela rešilne bilke in sva nonotu Blažkovemu začela govoriti o imenu Kozji rob (jama z precej velikim vhodom 10 x 3 metrov), če bi se kaj spomnil na to temo, ker je bila misija Porivenca očitno končana, vsaj kratkoročno. A glej ga zlomka, nono Blažkov je rekel, da pozna dolino, ki je poznana po ledinskem imenu Kozji rob. Nato smo se s traktorjem odpeljali do te doline. Ko smo prišli do nje, nama je povedal, da je nad dolino več zasutih odprtih kopov škrl. Povedal nama je, da skopelska gmajna ni razdeljena na parcele, ampak je vse vaško. Zato

IZTEGNJENI PROFIL

KOZJI ROB

so Skopelci imeli najetega pastirja iz Tolmina, ki je pasel vso skopelsko živino po vsej gmajni.

No, sedaj sva izvedela, zakaj Skopelci ne obvladajo vseh detajlov lastne gmajne, domnevava pa tudi, da je ta pastir pokazal italijanskim jamarjem jamo Porivenca (ozko 17-

Matevž Hreščak

PETNJAK

»Med Podbrežami in Brestovico je ena posebna jama, ki ji rečejo Brestovci in Podbrežci Petnjak. Ta jama je pod eno velikansko mogočno skalo. Če se človek spusti v jamo, bo na dnu te jame naletel na ena skrivna vrata. Dobro je, da človek ve, kam vodijo tista vrata. Po tistih vratih se pride na drugi svet, v strašno podzemlje. Po navadi so vrata zapahnjena z devetimi železnimi zapahi in še zaklenjena s tremi ključi. Ključe hrani sam hudič. ...«¹

Petnjak (kat. št. 952) je udornica na vzhodnem robu Krasa. Nahaja se na pobočju hriba Sopada, severno nad vasjo Brestovica pri Povirju. S svojimi dimenzijami in velikim

metrsko brezno). Ko so jamo raziskali in izmerili, pa je najbrž dal kamen na vhod, da živina ne bi padla v jamo. ALI JE JAMA PORIVENCA ZA VEDNO IZGUBLJENA?

Nad dolino Kozji rob sva našla tri odprte kope škr. Oblika in velikost enega od njih je bila identična tlorsu vhoda jame Kozji rob. Ampak jama je bila do vrha zasuta. Ledinsko ime, ki je bilo isto kot ime jame, in italijanski tlors vhoda sta nama dala optimizem in voljo, da sva začela kopati. Po italijanskem načrtu sva locirala, kje naj bi bil vhod, in tam sva najprej odstranila listje ter zemljo. Kmalu sva lahko določila stene vhodnega brezna, kar nama je bilo v veliko veselje za nadaljevanje dela. V nižjih plasteh sva naletela na velike količine skal, ki so bile pomešane s zemljo. Po odstranitvi treh kubičnih metrov kamenja se je odprl krajši vhodni rov. Ta je zelo lepo zakapan in ima prav take dimenzije, kot so ga pred skoraj sto leti skicirali italijanski jamarji. V pavzi med kopanjem sva pregledala širšo okolico v radiju 100 metrov, a kamna, ki bi bil na jami Porivenca, nisva našla.

Da bi prišla v zahodni rov, je bilo potrebno razcepiti večjo skalo, ki se je grozeče pojavila v steni jame. Ob koncu marca 2018 sva najprej razbila grozečo skalo v steni, nato pa sva iz jame dvignila na površje še preostalo kamenje, ki je oviralo dostop v zahodni rov. Tako sva iz jame na površje dvignila približno 4 kubične metre kamenja. Sledilo je raziskovanje in merjenje jame. Pri raziskovanju jame sva v zahodnem rovu našla manjše brezno, ki ga ni na italijanskem načrtu jame.

vhodom je jama že od nekdaj burila domišljijo prebivalcem okoliških vasi. Od tega, da je bil to vhod v sam pekel, pa do skrivališča, v katerem se je s svojo tolpo v času ropanja furmanov skrival rokovnjaški poglavar Črni Jurij.² Ob koncu druge svetovne vojne pa so se v podzemni dvorani pred partizani skrivali nemški vojaki.

Pod severno navpično steno 60 m globoke in 100 m široke udornice se začne vhod v jamo, ki je širok 28 m in visok približno 6 m. Takoj za vhodom se prostor razširi v elipsasto dvorano (60 m x 95 m) s stropom, visokim do 20 m. V dvorani izstopa 30 m visok kamin, ki se na vrhu

¹ Jasna Majda Peršolja: Teta Liza para, pravce čara, str. 34

² Albin Kjuder: Zgodovinski mozaik Primorske, str. 132